

10-1-2013

กลยุทธ์การบริหาร เพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของ นักเรียนประถมศึกษา ใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน

สุรดา ไชยสงคราม

ปิยพงษ์ สุเมตติกุล

พญทธี ศิริบรรณพิทักษ์

Follow this and additional works at: <https://digital.car.chula.ac.th/educujournal>

Part of the Education Commons

Recommended Citation

ไชยสงคราม, สุรดา; สุเมตติกุล, ปิยพงษ์; and ศิริบรรณพิทักษ์, พญทธี (2013) "กลยุทธ์การบริหาร เพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของ นักเรียนประถมศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน," *Journal of Education Studies*: Vol. 41: Iss. 4, Article 11.

Available at: <https://digital.car.chula.ac.th/educujournal/vol41/iss4/11>

This Article is brought to you for free and open access by Chula Digital Collections. It has been accepted for inclusion in Journal of Education Studies by an authorized editor of Chula Digital Collections. For more information, please contact ChulaDC@car.chula.ac.th.

กลยุทธ์การบริหารเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของ นักเรียนประถมศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน

Management Strategies for Developing Desirable Characteristics of Elementary School Students in Schools under the Office of Basic Education Commission

สุรดา ไชยสงคราม และคณะ

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนประถมศึกษา และ ๒) พัฒนากลยุทธ์การบริหารเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนประถมศึกษา การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย กลุ่มตัวอย่าง ๓๙๖ โรงเรียน และโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จ จำนวน ๗ โรงเรียน เครื่องมือ คือ แบบสอบถามแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติบรรยาย และ PNI_{Modified} ผลการวิจัยพบว่า ๑) สภาพการบริหารเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนประถมศึกษามีค่าเฉลี่ยของสภาพที่พึงประสงค์สูงกว่าสภาพปัจจุบันในทุกด้าน และทุกประเด็น ๒) กลยุทธ์การบริหารเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนประถมศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมี ๓ กลยุทธ์ คือ (๑) กลยุทธ์การประเมินผลเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (๒) กลยุทธ์การนำแผนสู่การปฏิบัติเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์และ (๓) กลยุทธ์การวางแผนเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์

Abstract

The objectives were: 1) to study the current state as well as the desirable state of management for developing the desirable characteristics of elementary school students and 2) to develop management strategies for the development of desirable characteristics among elementary school students. A descriptive approach was used in this research. The sample was taken from 396 schools as well as seven schools recognized as best practices for morality. Instruments used included questionnaires and interviews .Descriptive statistics and a Modified Priority Needs Index (PNI_{Modified}) were applied. The results showed

that: 1. The desirable state of management for developing the desirable characteristics of elementary school students was higher than the current state in all aspects. 2. There were 3 strategies for developing desirable characteristics. : 1. Evaluation strategy to develop desirable characteristics. 2. Implementation strategy to develop desirable characteristics and 3. Planning strategy to develop desirable characteristics.

คำสำคัญ: กลยุทธ์/คุณลักษณะอันพึงประสงค์/นักเรียนประถมศึกษา

Keywords: STRATEGY / CHARACTERISTICS / ELEMENTARY SCHOOL STUDENTS

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดชมหาราช (๒๕๔๓) ได้มีพระบรมราโชวาทว่า

“นอกจากการศึกษาจะสอนให้คนเก่งแล้ว จำเป็นอย่างยิ่งที่จะอบรมให้ดีพร้อมกันไปด้วย ประเทศของเราจึงจะได้คนที่มีคุณภาพพร้อมคือ ทั้งเก่ง ทั้งดี มาเป็นกำลังของบ้านเมืองให้ความเก่งเป็นปัจจัยและพลังสำหรับการสร้างสรรค์ให้ ความดีเป็นปัจจัยและพลังประคับประคอง หนุน นำความเก่งให้เป็นไปในแนวทางที่ถูกที่ควร ที่ อำนวยผลเป็นประโยชน์ อันพึงประสงค์แต่เพียง อย่างเดียว...”

จากพระบรมราโชวาทดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า การศึกษาเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งต่อการ พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ประเทศจะเจริญก้าวหน้า มั่นคงและรุ่งเรือง ย่อมขึ้นอยู่กับคุณภาพของ ประชาชนในประเทศ คนดี เก่ง และมีความสุข เป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาประเทศ หาก เราปลูกฝังคุณธรรมให้เกิดขึ้นกับเยาวชนของชาติ ซึ่งเยาวชนของชาติเหล่านี้ย่อมจะมีคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ตามที่ชาติต้องการ และจะนำพา ประเทศชาติไปสู่ความเจริญได้ คุณลักษณะอัน พึงประสงค์จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องพัฒนา

ให้เกิดกับผู้เรียน แต่จากสภาพปัญหาในสังคมไทย ที่มีปัญหาวิกฤต เช่น ปัญหาความรุนแรงใน สังคมไทย ปัญหาการติดสารเสพติดของเยาวชน การทำลายทรัพยากรธรรมชาติ การลุ่มหลงใน อบายมุข (ธนวัฒน์ สุวรรณจรัส, ๒๕๔๘) ดังจะ เห็นได้จากรายงานการสำรวจข้อมูลอาชญากรรม จากสำนักงานสถิติแห่งชาติ และสำนักงานกิจการ ยุติธรรม (๒๕๕๔: ออนไลน์) ได้รายงานว่ามี แนวโน้มที่จะทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น สถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้ส่งผลกระทบต่อความ มั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน รวมถึงความสงบเรียบร้อยของสังคมอีกด้วย ปัญหาอาชญากรรมที่รายงานไว้ได้แก่ปัญหา อาชญากรรมต่อทรัพย์สิน อาชญากรรมต่อชีวิต และร่างกาย และอาชญากรรมทางเพศ อาชญากรรมเกี่ยวกับการแอบอ้างใช้ข้อมูลส่วนตัว ข้อมูลทางการเงินแอบอ้างใช้เอกสาร เป็นต้น แม้ว่าจะมีองค์กรต่างๆ ของสังคมพยายามแก้ไข ปัญหาของเด็กทั้งโดยใช้มาตรการทางกฎหมาย และจารีตประเพณี แต่ก็ยังไม่ประสบผลสำเร็จ เท่าที่ควรเพราะกฎหมาย และจารีตประเพณีไม่ สามารถบังคับควบคุมจิตใจของเยาวชนมีความคิด ที่ดีรู้ผิดชอบชั่วดีได้ (สุรณีย์ ปาจารย์, ๒๕๕๒) ความอ่อนด้อยด้านคุณธรรมและจริยธรรม

และพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนนั้น เป็นวิกฤตการณ์อันตรายที่ส่งผลไปยังผู้เกี่ยวข้องให้หันมาให้ความสนใจ เพื่อหาแนวทางให้มีการปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้กับนักเรียน จากสภาพวิกฤตทางสังคมด้านคุณธรรมจริยธรรมดังกล่าว การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเพื่อให้นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์จึงเป็นเรื่องที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์สำหรับนักเรียนนั้น ได้ถูกกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ หมวด ๑ ความมุ่งหมาย และหลักการ มาตรา ๖ ที่ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๔๖) ในการจัดการศึกษาเพื่อให้นักเรียนมีเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์นั้น ย่อมต้องพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ ควบคู่กับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม เพื่อให้นักเรียนมีคุณลักษณะตามที่สังคมต้องการ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่สังคมต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน และโรงเรียนต้องปลูกฝังและส่งเสริมให้เกิดกับนักเรียน อันถือเป็นแบบแผนมาตรฐานกลางที่ผู้เรียนควรมี ได้ถูกกำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ประกอบด้วยคุณลักษณะ ๔ ประการ ได้แก่ ๑) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ๒) ซื่อสัตย์สุจริต ๓) มีวินัย ๔) ใฝ่เรียนรู้ ๕) อยู่อย่างพอเพียง ๖) มุ่งมั่นในการทำงาน ๗) รักความเป็นไทย และ ๘) มีจิตสาธารณะ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, ๒๕๕๑) แต่การจะส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ต่างๆ ตามที่เราต้องการได้นั้น

Thomas Lickona (1992) ได้กล่าวว่า มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการปลูกฝังคุณลักษณะอันสำคัญสองประการ ซึ่งได้แก่ ความเคารพนับถือตนเอง ผู้อื่น และสิ่งแวดล้อม (Respect) และความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และสังคม (Responsibility) เข้าด้วยกันกับคุณลักษณะอื่นๆ ที่ต้องการจะพัฒนาให้เกิดขึ้นกับนักเรียน โดยเขากล่าวว่า ทั้งสองคุณลักษณะนั้น เป็นคุณลักษณะที่สำคัญและเป็นพื้นฐานของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ต่างๆ ซึ่งความรับผิดชอบนั้น นับได้ว่าเป็นรากฐานที่เป็นจุดเน้นของหลักสูตรการศึกษาระดับต่างๆ ตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงมหาวิทยาลัยเลยก็ว่าได้ (ภัสรา อรุณมีศรี, ๒๕๓๓)

การปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่จะต้องให้เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชนนั้น เป็นภาระหน้าที่หลักของโรงเรียน เพราะโรงเรียนเป็นองค์กรสำคัญเป็นสถาบันสำคัญต่อการเรียนรู้ และสร้างคุณลักษณะของมนุษย์ เป็นสถานที่อบรมสั่งสอนให้วิชาความรู้ ความคิด ทักษะ และเจตคติ ที่จะนำไปสู่การดำรงชีวิต รวมทั้งพัฒนาสังคมให้เกิดความสุขความเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นไป (สุภารัตน์ ม่วงศิริ, ๒๕๔๗) การส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์นั้นควรปลูกฝังให้เกิดขึ้นกับนักเรียนในทุกช่วงวัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงการเรียนรู้ระดับประถมศึกษา เพราะเป็นช่วงวัยเริ่มต้นการเรียนรู้และการเรียนรู้สิ่งต่างๆ หากนักเรียนได้เรียนรู้สิ่งที่ดีงามตั้งแต่เริ่มแรก ก็ย่อมส่งผลให้เขาเป็นคนดีต่อไปในอนาคต ดังนั้นโรงเรียนประถมศึกษาจึงเป็นองค์กรหลักที่สำคัญในการปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้กับนักเรียน และการที่โรงเรียนระดับประถมศึกษาจะส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้เกิดขึ้นกับนักเรียนได้นั้น ต้องได้รับความร่วมมือสนับสนุนจากองค์กร และหน่วยงานที่มี

ส่วนเกี่ยวข้องกับอื่นๆ ได้แก่ บ้าน วัด ชุมชน และผู้ปกครองให้มีบทบาทสำคัญในการร่วมมือกันที่จะทำให้การปลูกฝังประสบผลสำเร็จ (สุรานีย์ ปาจารย์, ๒๕๕๒) นอกจากนี้ความร่วมมือดังกล่าวแล้ว ปัจจัยพื้นฐานในการบริหาร ได้แก่ คน (Man) เงิน (Money) วัสดุสิ่งของ (Material) และการบริหารจัดการ (Management) หรือที่เรียกสั้นๆ ว่า 4M's นั้นก็มีความสำคัญในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ไม่ว่าจะเป็น บุคลากร ผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งถือว่าเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้ประสบผลสำเร็จ งบประมาณที่ใช้ในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ หรือวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ เทคโนโลยี และการจัดการต่างๆ เป็นต้น ซึ่งสิ่งดังกล่าวข้างต้นจะทำให้การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนประสบผลสำเร็จ และสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งก็คือโรงเรียนต้องมีกลยุทธ์การบริหารเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพราะกลยุทธ์เปรียบเหมือนเข็มทิศนำทางในการดำเนินการ เพราะกลยุทธ์มีการกำหนดวิธีการโดยภาพรวมทั้งหมด ทำให้บุคลากรในโรงเรียนทั้งผู้บริหาร และผู้ปฏิบัติทุกคนรู้ขั้นตอนและสามารถดำเนินการได้ นอกจากนี้กลยุทธ์ยังเปรียบเสมือนตัวกระตุ้น หรือองค์ประกอบการจัดการที่เป็นพลวัต ช่วยทำให้องค์กรบรรลุความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ (ธงชัย สันติวงษ์, ๒๕๓๓)

ด้วยเหตุนี้จึงมีความจำเป็นที่ต้องมีการวิจัยเพื่อกำหนดกลยุทธ์การบริหารเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อจะได้นำกลยุทธ์การบริหารนี้ไปใช้ให้เกิดการพัฒนา

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ในนักเรียนอย่างต่อเนื่องอันจะส่งผลให้ประเทศของเราจะได้คนที่มีคุณภาพพร้อมคือทั้งเก่งทั้งดีมาเป็นกำลังของบ้านเมืองต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนประถมศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๒. เพื่อพัฒนากลยุทธ์การบริหารเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนประถมศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำเสนอขั้นตอนการวิจัยดังต่อไปนี้

- ๑) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนประถมศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- ๒) วิเคราะห์ความต้องการจำเป็น จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภาวะคุกคามของการบริหารเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนประถมศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- ๓) ร่างกลยุทธ์การบริหารเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนประถมศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- ๔) ประเมินความเป็นไปได้ตรวจสอบความเหมาะสมของร่างกลยุทธ์จากผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรง

คุณวุฒิ ๕) ปรับปรุงและนำเสนอกลยุทธ์การบริหารเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนประถมศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผลการวิจัย

๑. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนประถมศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ค่าเฉลี่ยของสภาพที่พึงประสงค์โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}=4.95$) สูงกว่าสภาพปัจจุบัน ($\bar{X}=2.67$) เรียงลำดับสภาพที่พึงประสงค์จากมากไปหาน้อยดังนี้ ๑) การนำแผนสู่การปฏิบัติ ($\bar{X}=4.97$) และ ๒) การวางแผนและการประเมินผล มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ($\bar{X}=4.95$) ส่วนสภาพที่พึงประสงค์เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ๑) การวางแผน ($\bar{X}=2.82$) ๒) การนำแผนสู่การปฏิบัติ ($\bar{X}=2.64$) และ ๓) การประเมินผล ($\bar{X}=2.51$)

๒. กลยุทธ์การบริหารเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนประถมศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานควรประกอบด้วย ๓ กลยุทธ์หลัก และ ๔ กลยุทธ์รอง ได้แก่ ๑) กลยุทธ์การประเมินผลเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีกลยุทธ์รอง ๓ กลยุทธ์ คือ (๑.๑) กลยุทธ์การประเมินผลงบประมาณเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน (๑.๒) กลยุทธ์การประเมินผลเทคโนโลยีและอาคารสถานที่เพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน และ (๑.๓) กลยุทธ์การประเมินผลกิจกรรมการพัฒนาคูคลากรเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ๒) กลยุทธ์การนำแผนสู่การปฏิบัติเพื่อ

การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีกลยุทธ์รอง ๓ กลยุทธ์ คือ (๒.๑) กลยุทธ์การนำแผนด้านการจัดสรรงบประมาณและการระดมทุนไปสู่การปฏิบัติตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง (๒.๒) กลยุทธ์การปฏิบัติตามแผนการบริหารสื่อ เทคโนโลยีและอาคารสถานที่โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน และ (๒.๓) กลยุทธ์การนำกิจกรรมการพัฒนาคูคลากรสู่การปฏิบัติเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน และ ๓) กลยุทธ์การวางแผนเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีกลยุทธ์รอง ๒ กลยุทธ์ คือ (๓.๑) กลยุทธ์การวางแผนให้นักเรียนเลือกบริโภคสื่อ และเทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และ ๓.๒) กลยุทธ์การวางแผนด้านงบประมาณโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน

อภิปรายผลการวิจัย

๑. สภาพปัจจุบันของการบริหารเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนประถมศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ในภาพรวมของสภาพปัจจุบันของการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนประถมศึกษา ทั้ง ๓ ด้าน ได้แก่ การวางแผน การนำแผนสู่การปฏิบัติ และการประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

๑.๑ ประเด็นการวางแผน พบว่า โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีการวางแผนเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนประถมศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนมีการวางแผน และวางเป้าหมายเพื่อ

พัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ซึ่งจากการ
สัมภาษณ์โรงเรียนที่ได้รับรางวัลดีเด่นด้าน
คุณธรรมจริยธรรม ประจำปี ๒๕๕๔ ผู้ตอบในกลุ่ม
ผู้บริหารให้ความเห็นว่า ทุกโรงเรียนต้องมีการ
วางแผนระยะสั้น ระยะยาว และแผนปฏิบัติการ
ประจำปี แพลนดังกล่าวนี้ต้องเสนอต่อหน่วยงาน
ต้นสังกัดเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพ และ
การวางแผนทำให้ทุกคนในโรงเรียน รวมทั้งผู้มี
ส่วนเกี่ยวข้องทราบว่าโรงเรียนจะพัฒนาด้านใด
พัฒนาอย่างไร เป็นต้น ซึ่งในประเด็นนี้ เสนา
ติเยาว์ (๒๕๕๔) กล่าวถึงความสำคัญของการ
วางแผนว่า การวางแผนทำให้รู้ทิศทางในการ
ดำเนินงาน เมื่อผู้ปฏิบัติงานรู้ทิศทางการทำงานก็
สามารถประสานงานกัน รู้ว่าควรทำอะไรจะได้
ผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ หากไม่มีการวางแผน
นอกจากไม่รู้ว่าจะจุดหมายปลายทางอยู่ที่ไหนแล้วก็
ยังก่อให้เกิดการสูญเสียหรือสิ้นเปลืองทรัพยากร
อีกด้วย

๑.๒ ประเด็นการนำแผนสู่การปฏิบัติ พบ
ว่า โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการ
ศึกษาขั้นพื้นฐานมีการนำแผนสู่การปฏิบัติเพื่อการ
พัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน
ประถมศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะ
กรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับปาน
กลาง แสดงว่าโรงเรียนมีการวางแผนเพื่อพัฒนา
คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนประถม
ศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน แต่การนำแผนสู่การปฏิบัติ
ยังไม่เป็นไปตามแผนที่วางไว้ แม้ว่าการนำแผนสู่
การปฏิบัติจะเป็นกระบวนการที่สำคัญเป็นอย่างยิ่ง
ก็ตาม ซึ่งจากการสัมภาษณ์โรงเรียนที่ได้รับรางวัล
ดีเด่น ด้านคุณธรรมและจริยธรรม ประจำปี ๒๕๕๔
ผู้ตอบในกลุ่มผู้บริหาร และครูให้ความเห็นว่า

การดำเนินการในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึง
ประสงค์ให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่ต้องการนั้น
กระทำได้ค่อนข้างยากเพราะเรื่องของคุณลักษณะ
อันพึงประสงค์เป็นเรื่องนามธรรม เห็นผลยาก การ
ทำให้นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ต้องใช้
เวลานานกว่าจะเห็นผล แม้ว่าการนำแผนสู่การ
ปฏิบัติจะมีความสำคัญเพียงใดก็ตาม นอกจากนี้
กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จากการสัมภาษณ์ ยังกล่าวอีกว่า
การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์นั้นแม้จะ
มีความสำคัญ แต่ทางกระทรวงศึกษาธิการให้
ความสำคัญกับความรู้ในเนื้อหาวิชาการมากกว่า
การให้ความสำคัญกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์
เพราะการสอบวัดความรู้ของนักเรียนในระดับชาติ
(O-NET, NT) ต่างก็วัดเนื้อหาวิชาการ ดังนั้น
โรงเรียนจึงให้ความสำคัญในการสอนเนื้อหา
วิชาการมากกว่า

๑.๓ ประเด็นการประเมินผล พบว่า โรงเรียน
มีการประเมินผลเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึง
ประสงค์ของนักเรียนประถมศึกษาในโรงเรียน
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น
พื้นฐานในระดับปานกลาง แสดงว่าโรงเรียนมีการ
วางแผน มีการนำแผนสู่การปฏิบัติ แต่ยังไม่ได้มี
การประเมินผลอย่างต่อเนื่อง จึงส่งผลให้ประเด็น
ในเรื่องการประเมินผลเพื่อการพัฒนาคุณลักษณะ
อันพึงประสงค์ของนักเรียนประถมศึกษา มีค่า
PNI_{modified} สูงกว่าประเด็นการวางแผน และ
การนำแผนสู่การปฏิบัติ จากการที่มีค่า PNI_{modified}
สูงแสดงให้เห็นว่าในประเด็นการประเมินผลเพื่อ
พัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน
ประถมศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะ
กรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นจุดอ่อนที่ต้อง
มีกลยุทธ์เข้ามาเพื่อแก้ไขเรื่องดังกล่าว ซึ่งใน
ประเด็นการประเมินผลนี้ James Lewis (1983)

กล่าวว่าสาเหตุของการด้อยประสิทธิภาพในการประเมินผลมาจากสาเหตุหลายประการ ได้แก่ การขาดการเชื่อมประสานระหว่างผู้ปฏิบัติกับผู้บริหาร ผู้บริหารไม่อำนวยความสะดวกในการประเมินผล ผู้บริหารไม่ใช่เครื่องมือการประเมินผล จากสาเหตุดังกล่าวจึงส่งผลให้โรงเรียนมีการประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง

๒. สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ประถมศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ในภาพรวมของสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนประถมศึกษา ทั้ง ๓ ด้าน ได้แก่ การวางแผน การนำแผนสู่การปฏิบัติ และการประเมินผล อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

๒.๑ ประเด็นการวางแผน พบว่า โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีการวางแผนเพื่อการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนประถมศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนให้ความสำคัญในการวางแผนเป็นอย่างมาก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของอนันต์ เกตุวงศ์ (๒๕๕๓) ได้แสดงความเห็นว่า การวางแผนจะช่วยให้ผู้บริหาร และผู้ปฏิบัติงานมองไปในอนาคตและเห็นโอกาสที่จะแสวงหาประโยชน์หรือการกระทำต่างๆ ให้สำเร็จตามมุ่งหมายได้ ทั้งยังทำให้มองเห็นปัญหาอุปสรรคและภาวะคุกคามต่างๆ เพื่อที่จะได้หาทางป้องกัน ตลอดจนการลดภาวะความเสี่ยงต่างๆ ได้ด้วย

๒.๒ ประเด็นการนำแผนสู่การปฏิบัติ พบว่า โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีการนำแผนสู่การปฏิบัติเพื่อการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ประถมศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงว่าโรงเรียนให้ความสำคัญกับการนำแผนสู่การปฏิบัติเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนประถมศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพราะการนำแผนสู่การปฏิบัติ เป็นการนำสิ่งที่ได้วางแผนในการที่จะพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนประถมศึกษาไปดำเนินการให้เกิดผลตามที่ได้วางแผนไว้ หากมีการวางแผนแต่ไม่ได้ลงมือปฏิบัติ โอกาสในการประสบผลสำเร็จตามแผนก็ยากที่จะเกิดขึ้นได้ ดังนั้นเพื่อให้การนำแผนสู่การปฏิบัติประสบผลสำเร็จ ผู้บริหารจำเป็นต้องมีการควบคุมงาน ดูแลงานให้ดำเนินไปตามนโยบายและวัตถุประสงค์ตามแผนที่กำหนดไว้ (พิชัย ไชยสงคราม, ๒๕๕๐)

๒.๓ ประเด็นการประเมินผล พบว่า โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีการประเมินผลเพื่อการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนประถมศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากว่าโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานนั้นให้ความสำคัญกับการประเมินผล ซึ่งภารดี อนันต์นาวิ (๒๕๕๒) แสดงความคิดเห็นว่าการประเมินผลเป็นวิธีการที่จะทำให้ทราบว่ามีการทำงานตรงตามเป้าหมาย ความมุ่งหมาย วัตถุประสงค์หรือไม่ และถ้าไม่มี การประเมินผลก็ย่อมจะไม่ทราบว่าผลงานนั้นเป็นอย่างไร ดีหรือเลว

และมีอะไรที่ควรปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นบ้าง

ในรายด้าน ผู้วิจัยขออภิปรายประเด็นที่น่าสนใจ ดังต่อไปนี้

๑. สภาพปัจจุบันของการบริหารเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนประถมศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในรายด้าน

๑.๑ ด้านการวางแผน ในสภาพปัจจุบันของการบริหารเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนประถมศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่า ในรายด้านของการวางแผน 4Ms ของสภาพปัจจุบันของการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนประถมศึกษา ระดับปานกลางทุกข้อ เนื่องจากโรงเรียนมีการวางแผนเกี่ยวกับการบริหาร บุคลากร การเงิน และวัสดุอุปกรณ์ และกายภาพไม่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนเท่าที่ควร เพราะผู้ปกครองขาดการมีส่วนร่วมในการวางแผนกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตลอดจนนักเรียนก็มีส่วนร่วมในการวางแผนน้อย ซึ่งในประเด็นนี้ พรรตณฤนเพชรวิวรรธน์ (๒๕๕๕) ได้ทำการศึกษาการปลูกฝังคุณธรรมให้แก่ นักเรียนประถมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า แม้ทุกโรงเรียนจะกำหนดนโยบายและวางแผนในการปลูกฝังคุณธรรมหากยังไม่ได้ให้ความสำคัญต่อการปฏิบัติเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์อย่างแท้จริง โรงเรียนแต่นโยบาย หรือมีการวางแผน แต่ขาดการเอาใจใส่ในการปฏิบัติ ซึ่งในประเด็นการวางแผนด้านบุคลากร เป็นประเด็นที่มีความสำคัญเป็นอย่างมาก เพราะบุคลากรหรือครูเป็นตัวขับเคลื่อนให้การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ของนักเรียนประสบผลสำเร็จ ดังนั้น ผู้บริหารควรมีการวางแผนจัดส่งครูอาจารย์ให้เข้ารับการอบรมและสัมมนาอย่างเพียงพอทั้งทางด้านวิชาการและกิจกรรมนักเรียน สร้างแรงจูงใจ เช่น การมอบทุนการศึกษา การส่งเสริมให้ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นให้บุคลากรได้พัฒนาความรู้และทักษะในวิชาชีพให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้นทำให้เกิดความร่วมมือร่วมใจ เสียสละและมีความรับผิดชอบต่อการสอนและการฝึกอบรมนักเรียนเป็นอย่างดี (ยุวรี ผลพันธิน, ๒๕๕๑)

๑.๒ ด้านการนำแผนสู่การปฏิบัติในสภาพปัจจุบันของการบริหารเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนประถมศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่า ในรายด้านของการนำแผนสู่การปฏิบัติ 4Ms ประเด็นการบริหารและบุคลากรอยู่ในระดับปานกลาง เพราะโรงเรียนขาดการกำกับ ติดตามงานให้การดำเนินงานด้านการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนเป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ ไม่ว่าจะเป็นการจัดกิจกรรมประชุมครูผู้ปกครอง หรือนักเรียนก็ตามมีการปฏิบัติที่ไม่เป็นไปตามแผนที่วางไว้ ครูมีภาระงานมาก ส่วนประเด็นการนำแผนด้านการเงิน และวัสดุอุปกรณ์ และกายภาพสู่การปฏิบัติ ผลการศึกษาพบว่าอยู่ในระดับน้อย ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ผู้ตอบในกลุ่มผู้บริหาร ให้ความเห็นว่างบประมาณ หรือการเงินเพื่อการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนประถมศึกษา มีค่อนข้างจำกัด งบประมาณหมดไปกับค่าสาธารณูปโภคของโรงเรียน ทำให้เหลืองบประมาณมาบริหารเพื่อพัฒนาพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนค่อนข้างน้อย โรงเรียนอาจแก้ไขโดยการระดมทรัพยากรจากภายนอกเข้ามาเพื่อบริหารจัดการในโรงเรียน

ซึ่งหากโรงเรียนใดตั้งอยู่ในบริบทที่ผู้ปกครองมีฐานะ การระดมทรัพยากรก็ทำได้ไม่ยากนัก บางโรงเรียนก็ต้องขอความช่วยเหลือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้จัดสรรงบประมาณมาช่วยเหลือในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน และข้อมูลจากการสัมภาษณ์ประธานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งส่วนใหญ่มีตำแหน่ง เช่น เป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบล หรือเป็นสมาชิกในองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น (อบต.) ได้ให้ข้อมูลว่า ทางองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นมีการจัดสรรงบประมาณมาให้กับโรงเรียน จำนวนมากน้อยขึ้นอยู่กับฐานะทางเศรษฐกิจของแต่ละ (อบต.) และความสามารถในการติดต่อประสานงานของผู้บริหารโรงเรียนกับ (อบต.) ส่วนในประเด็นการนำแผนสู่การปฏิบัติ ด้านวัสดุอุปกรณ์ และกายภาพมีการดำเนินการค่อนข้างน้อย การที่โรงเรียนมีการดำเนินการในประเด็นนี้ค่อนข้างน้อย เนื่องจากโรงเรียนมีการจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์ แผ่นพับ หรือเอกสารต่างๆ โดยให้ความรู้เกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง ชุมชน และนักเรียนได้รับรู้ค่อนข้างน้อย นอกจากนี้โรงเรียนมีการนำสื่อ เทคโนโลยี และนวัตกรรมจากภายนอกเข้ามาใช้เพื่อการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนค่อนข้างน้อย และโรงเรียนมีการขอความร่วมมือกับผู้มีส่วนที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานเขตเทศบาล/(อบต.) หรือเจ้าของสื่อ ป้ายโฆษณาประชาสัมพันธ์ที่ไม่พึงประสงค์รอบๆ โรงเรียนค่อนข้างน้อย ซึ่งในประเด็นนี้ จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้บริหาร ให้ความเห็นว่า ผู้บริหารต้องคอยสอดส่องว่ามีสื่อที่ไม่พึงประสงค์รอบโรงเรียนหรือไม่ หากมีก็จะประสานไปยังองค์การบริหารส่วนตำบลให้ทำการ

รื้อป้ายดังกล่าวออกเสีย ซึ่งก็สามารถดูแลได้เพียงรอบๆ โรงเรียนเท่านั้น หากสื่อไม่พึงประสงค์ดังกล่าวอยู่นอกเหนืออำนาจการดูแลของโรงเรียน โรงเรียนก็ไม่สามารถจัดการได้ และโดยส่วนมากสื่อที่ไม่พึงประสงค์ต่างๆ ก็อยู่นอกเหนือการควบคุมดูแลของโรงเรียน โรงเรียนทำได้เพียงแนะนำนักเรียนให้เลือกบริโภคสื่ออย่างสร้างสรรค์เท่านั้น

๑.๓ ด้านการประเมินผลในสภาพปัจจุบันของการบริหารเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนประถมศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ในรายด้านของการประเมินผล 4Ms ประเด็นการบริหารและบุคลากรอยู่ในระดับปานกลาง เพราะโรงเรียนยังขาดการประเมินผลกิจกรรมต่างๆ ที่ได้ดำเนินการไปอย่างเป็นระบบ ผู้บริหารไม่มีเวลาเพียงพอในการนิเทศ ประเมินผล แม้ว่าจะวางแผนกำหนดวันเวลาสำหรับการนิเทศ ประเมินผลไว้แล้วก็ตาม แต่ผู้บริหารก็มักติดภารกิจเร่งด่วนอยู่เสมอ (พรตณฤณ เพชรวิวรรธน์, ๒๕๕๕) ซึ่งในประเด็นนี้ จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้บริหาร ให้ความเห็นว่าผู้บริหารต้องให้ความสำคัญกับการประเมินผล การประเมินผลสามารถกระทำได้หลายวิธี เช่น การให้ครูผู้รับผิดชอบโครงการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ รายงานผลการดำเนินงานต่อที่ประชุม และจัดทำเอกสารสรุปผลการดำเนินงานส่งต่อผู้บริหาร ส่วนครูประจำชั้นก็ต้องรายงานผลการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนด้วยเช่นกัน ส่วนประเด็นการเงินและวัสดุอุปกรณ์ และกายภาพอยู่ในระดับน้อย เพราะโรงเรียนขาดการประเมินผลการจัดสรรงบประมาณเพื่อการพัฒนาคุณลักษณะอัน

พึงประสงค์ของนักเรียน และขาดการประเมินผล
กิจกรรมระดมทรัพยากรจากผู้ปกครอง ชุมชนและ
หน่วยงานอื่นๆ เพื่อการพัฒนาคุณลักษณะอันพึง
ประสงค์ของนักเรียน

๒. สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารเพื่อ
พัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน
ประถมศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐานในรายด้าน

๒.๑ ด้านการวางแผน ในสภาพที่พึงประสงค์
ของการบริหารเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึง
ประสงค์ของนักเรียนประถมศึกษาในโรงเรียน
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พบว่า ในรายด้านของการวางแผน 4Ms ของ
สภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาคุณลักษณะ
อันพึงประสงค์ของนักเรียนประถมศึกษาอยู่ใน
ระดับมากที่สุดทุกข้อ เพราะโรงเรียนให้ความสำคัญ
สำคัญกับการวางแผนในด้านต่างๆ เป็นอย่างมาก
เช่น โรงเรียนให้ความสำคัญกับการวางแผน
ด้านการบริหาร มีการกำหนดจุดมุ่งหมายในการ
พัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีการให้ความสำคัญ
สำคัญกับการให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนา
คุณลักษณะอันพึงประสงค์เข้ามาร่วมวางแผน
ในการพัฒนาดังกล่าว ส่วนประเด็นการวางแผน
ด้านบุคลากรนั้น โรงเรียนก็ให้ความสำคัญในการ
วางแผนเตรียมบุคลากรให้พร้อมเพื่อการพัฒนา
คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน เพราะ
ครูก็เป็นผู้มีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณลักษณะ
อันพึงประสงค์มากที่สุด ครูต้องมีความรับผิดชอบ
มีการพัฒนาตนเอง มีความเป็นมิตรต่อผู้เรียน
ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของมยุรี เศวตน้อย
(๒๕๔๑) ศึกษาถึงคุณลักษณะของครูที่ดีตาม
แนวคิดของนักเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพ-
มหานคร ผลการศึกษาพบว่า ครูมีรับผิดชอบต่อ

หน้าที่ มีความรู้ดี แต่งกายสะอาด สุขภาพ ยิ้มแย้ม
แจ่มใส และอารมณ์ดี ด้านวิชาชีพ ครูควรวางแผน
ให้เป็นแบบอย่างที่ดี สอนดี สอนให้นักเรียนแก้
ปัญหาได้ มีประชาธิปไตย ด้านคุณธรรม จริยธรรม
ครูควรเป็นผู้ให้คำปรึกษาให้ความยุติธรรม ให้อภัย
เห็นคุณค่าของศิษย์ ซื่อสัตย์สุจริต และเมตตา
กรุณาต่อศิษย์ทุกคน ดังนั้นโรงเรียนจึงควรต้องม
ีการวางแผนบุคลากรให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์
ด้วยเช่นกัน ส่วนประเด็นการวางแผนด้านการเงิน
นั้น โรงเรียนก็ต้องการให้เกิดการวางแผนในการ
จัดงบประมาณ และมีการระดมทรัพยากรจาก
ภายนอกโรงเรียนเข้ามาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะ
อันพึงประสงค์ของนักเรียนด้วยเช่นกัน นอกจากนี้
ในประเด็นการวางแผนด้านวัสดุอุปกรณ์ และ
กายภาพนั้นโรงเรียนก็ให้ความสำคัญด้วยเช่นกัน
เพราะการวางแผนในการจัดหา จัดทำสื่อต่างๆ
ก็มีความจำเป็นต่อการพัฒนาคุณลักษณะอัน
พึงประสงค์ของนักเรียนเพราะสื่อจะช่วยให้นักเรียน
เรียนรู้และพัฒนาได้ดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย
ของภาวิณี โสธายะเพ็ชร (๒๕๔๙) ได้ทำการศึกษา
ปัจจัยที่ส่งเสริมคุณธรรมเกี่ยวกับความมีระเบียบ
วินัยและความรับผิดชอบให้กับนักเรียนประถม
ศึกษา โรงเรียนในเครือเซนต์ปอลเดอซาร์ตร
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร เขต ๑
ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนมีการจัดทำสื่อเป็น
ภาพประกอบเรื่อง ประกอบตามหลักธรรมและ
จริยธรรมต่างๆ และหากโรงเรียนมีการวางแผน
จัดทำสื่อจึงส่งผลให้นักเรียนมีการพัฒนา
คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ส่วนในเรื่องการ
วางแผนทางกายภาพ ซึ่งได้แก่ การวางแผน
อาคารสถานที่ให้เอื้อต่อการพัฒนาคุณลักษณะ
อันพึงประสงค์ ก็มีความสำคัญที่โรงเรียนต้องการ
เช่นกัน

๒.๒ ด้านการนำแผนสู่การปฏิบัติในสภาพที่ฟังประสงค์ของการบริหารเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนประถมศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ในรายด้านของการนำแผนสู่การปฏิบัติ 4Ms ของสภาพปัจจุบันของการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนประถมศึกษา ระดับมากที่สุดทุกข้อ เพราะโรงเรียนให้ความสำคัญกับประเด็นการนำแผนสู่การปฏิบัติในด้านการบริหาร โดยมีการกำกับให้การดำเนินงานในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ ซึ่งในประเด็นนี้ พรรัตนถน เพชรวิวรรณ์ (๒๕๔๕) ได้ทำการศึกษาการปลูกฝังคุณธรรมให้แก่เด็กประถมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการบริหารงานตามนโยบายของต้นสังกัดและกระทรวงศึกษาธิการและทุกโรงเรียนต่างมีนโยบายที่เน้นการปลูกฝังและส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์แก่นักเรียนด้วย ส่วนประเด็นการนำแผนสู่การปฏิบัติด้านบุคลากรนั้น โรงเรียนก็ให้ความสำคัญเป็นอย่างมากเช่นกัน เพราะบุคลากรหรือครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการนำแผนสู่การปฏิบัติ ครูต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียน ครูต้องสร้างความสัมพันธ์ที่ดีของครูกับนักเรียน นอกจากนี้ Sockett (1996) ทำการศึกษาเกี่ยวกับการสอนให้นักเรียนเกิดคุณธรรม พบว่า ประเด็นที่ต้องคำนึงถึงในการสอนให้นักเรียนมีคุณธรรมเพื่อนำไปสู่คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ประเด็นแรกครูต้องมีความรู้ ความเข้าใจในศีลธรรม ครูสามารถถ่ายทอดศีลธรรมที่เข้าใจยากแก่นักเรียน และนักเรียนสามารถให้นำศีลธรรมมาใช้ในชีวิตจริงได้ และประเด็นที่สองสภาวะของเด็ก ครูต้องสอนให้นักเรียน

รู้เท่าทันสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว นักเรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงทั้งในและนอกโรงเรียนได้ และ Adalbjarnardottri and Selman (1997) ได้ทำการวิเคราะห์พัฒนาการวิชาชีพครูว่า ควรมีลักษณะอย่างไร ผลการศึกษาพบว่า ลักษณะงานของครูเป็นงานส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมให้กับเด็ก การสอนมีการใช้อุปกรณ์ในการสอน เช่น ใช้โปรแกรมการสอน และครูมีพฤติกรรมลดการใช้อำนาจ รับประทานอาหาร และเป็นมิตรกับเด็กมากขึ้น ซึ่งพฤติกรรมการสอนที่เปลี่ยนไปของครูมีผลต่อการพัฒนาอารมณ์ และจริยธรรมของนักเรียนให้เป็นไปในทางที่ดีขึ้น นอกจากนี้ ในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนนั้น กิจกรรมการจัดการเรียนการสอนของครูก็มีความสำคัญเช่นกัน โดยน้อมพร เสน่ห์ธรรมศิริ (๒๕๕๑) ได้ทำการศึกษาผลของการจัดประสบการณ์ส่งเสริมพฤติกรรมการณ์มีวินัยอย่างต่อเนื่องโดยความร่วมมือระหว่างครูและผู้บริหารที่มีต่อความรับผิดชอบของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ ๑ พบว่า กิจกรรมที่ครูควรใช้ในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนคือกิจกรรมเกม การเล่านิทาน เมื่อเล่านิทานจบ หรือเล่นเกมจบต้องมีการอภิปรายร่วมกันระหว่างครูกับนักเรียน การเชิญชวนให้ปฏิบัติตามข้อตกลงที่ได้ร่วมกันสร้างขึ้น เป็นต้น ส่วนประเด็นการนำแผนสู่การปฏิบัติด้านการเงินนั้นโรงเรียนได้ให้ความสำคัญและต้องการให้เกิดขึ้นในโรงเรียนเพราะหากมีการจัดสรรงบประมาณ หรือหากระดมทรัพยากรได้เพียงพอ ก็สามารถนำเงินมาใช้จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนได้ ส่วนการนำแผนสู่การปฏิบัติด้านวัสดุอุปกรณ์ และกายภาพ โรงเรียนได้ให้ความสำคัญและต้องการเพราะสื่อการเรียนการสอนทั้งจากภายใน

และภายนอกโรงเรียนต่างก็มีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนควรจัดสถานที่ให้สะอาด เรียบร้อย เป็นส่วนสัดส่วน มีการดูแลรักษา ตกแต่งอยู่เป็นนิมิต ไม่ให้มีสภาพสกปรก รุงรัง มีการดูแลรักษาซ่อมแซมรั้ว ถนน ทางเดิน สนาม ใต้ถุนอาคาร อย่างสม่ำเสมอ อาคารเรียน อาคารประกอบ และอาคารอื่น ๆ ในบริเวณโรงเรียนต้องได้รับการดูแลรักษาซ่อมแซมให้อยู่ในสภาพดี แข็งแรง ไม่มีสภาพชำรุดทรุดโทรมหรือเสื่อมโทรมให้เด็กเห็น

๒.๓ ด้านการประเมินผลในสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนประถมศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ในรายด้านการประเมินผล 4Ms ของสภาพปัจจุบันของการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนประถมศึกษา ระดับมากที่สุดทุกข้อ เพราะโรงเรียนให้ความสำคัญกับการประเมินผลด้านการบริหาร ซึ่งการติดตามและประเมินผลต้องทำอย่างเป็นระบบ (กรมสามัญศึกษา, ๒๕๓๕) โรงเรียนควรมีการประเมินผลกิจกรรมที่ได้ดำเนินการไป ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมการอบรมครูให้มีความรู้ ความสามารถในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ หรือการมีความรู้ ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ส่วนการประเมินผลด้านบุคลากร โรงเรียนให้ความสำคัญ เพราะการประเมินผลบุคลากร จะเป็นเครื่องชี้วัดได้ว่าครูมีการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้กับนักเรียนหรือไม่ อย่างไร ครูมีความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์หรือไม่ นอกจากนี้ควรมีการประเมินผลด้านการเงิน

หากมีการประเมินผลก็จะทำให้ทราบว่าโรงเรียนมีเงินในการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนเพียงพอหรือไม่ อย่างไร และการประเมินผลด้านวัสดุอุปกรณ์ และกายภาพ โรงเรียนให้ความสำคัญ เพราะหากมีการประเมินผลวัสดุอุปกรณ์ และกายภาพในเรื่องอาคารสถานที่ จะทำให้โรงเรียนมีความพร้อมในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพราะบรรยากาศ สิ่งแวดล้อม และแบบอย่างที่ดีเอื้อต่อการปลูกฝังคุณธรรม

๓. กลยุทธ์การบริหารเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนประถมศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ในการกำหนดกลยุทธ์การบริหารเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์นั้น ผู้วิจัยนำผลการจัดลำดับความสำคัญในประเด็นที่มีค่า $PNI_{Modified}$ สูงกว่าค่า $PNI_{Modified}$ เฉลี่ย ($PNI_{Modified}$ เฉลี่ย = ๐.๘๕) ดังนั้นประเด็นที่มีความสำคัญ และต้องนำมากำหนดเป็นกลยุทธ์โดยเรียงตามลำดับความสำคัญ ดังนี้

๑. การประเมินผล มี ๓ ด้าน ได้แก่
  - ๑.๑ การประเมินผลด้านการเงิน ($PNI_{Modified}$ = 1.12)
  - ๑.๒ การประเมินผลด้านวัสดุ อุปกรณ์และกายภาพ ($PNI_{Modified}$ = 1.12)
  - ๑.๓ การประเมินผลด้านบุคลากร ($PNI_{Modified}$ = 0.99)
๒. การนำแผนสู่การปฏิบัติ มี ๓ ด้าน ได้แก่
  - ๒.๑ การนำแผนสู่การปฏิบัติด้านการเงิน ($PNI_{Modified}$ = 1.09)

๒.๒ การนำแผนสู่การปฏิบัติด้านวัสดุ อุปกรณ์และกายภาพ ($PNI_{Modified} = 1.03$)

๒.๓ การนำแผนสู่การปฏิบัติด้านบุคลากร ($PNI_{Modified} = 0.90$)

๓. การวางแผน มี ๒ ด้าน ได้แก่

๓.๑ การวางแผนด้านวัสดุ อุปกรณ์และ กายภาพ ($PNI_{Modified} = 0.91$)

๓.๒ การวางแผนด้านการเงิน ($PNI_{Modified} = 0.89$)

จากผลการจัดลำดับความสำคัญดังกล่าว กลยุทธ์การบริหารเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึง ประสงค์จึงประกอบด้วย ๓ กลยุทธ์หลัก และ ๘ กลยุทธ์รอง ซึ่งมีประเด็นอภิปรายดังนี้

๓.๑ กลยุทธ์การประเมินผลเพื่อพัฒนา คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ประกอบด้วยกลยุทธ์ รอง ๓ กลยุทธ์ ได้แก่ ๑) กลยุทธ์การประเมิน ผลงบประมาณเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึง ประสงค์ของนักเรียน ๒) กลยุทธ์การประเมิน ผลสื่อ เทคโนโลยีและอาคารสถานที่เพื่อพัฒนา คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน และ ๓) กลยุทธ์การประเมินผลกิจกรรมการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน จากการศึกษาวิจัยได้ข้อค้นพบว่า กลยุทธ์ที่น่าสนใจและโรงเรียนต้องให้ความสำคัญในด้านการ ประเมินผลคือ กลยุทธ์การประเมินผลงบ ประมาณเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ของนักเรียน ซึ่งในประเด็นนี้โรงเรียนมีจุดอ่อน เกี่ยวกับการประเมินผลด้านงบประมาณการเงิน เพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน มากที่สุด ซึ่งเนื่องมาจากโรงเรียนขาดการประเมิน ผลด้านการเงินไม่ว่าจะเป็นเงินงบประมาณ หรือ เงินที่ได้จากการระดมทรัพยากรจากภายในและ

ภายนอกโรงเรียนทั้งที่ระเบียบว่าด้วยการบริหาร งบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๘(สำนักงานประมาณ, ๒๕๕๕: ออนไลน์) ได้กำหนดให้หน่วยงานราชการ ต้องมีการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และ รายงานผลการใช้เงินและการดำเนินงาน โดย กำหนดให้หน่วยงานราชการมีการจัดทำแผนการ ตรวจสอบ ติดตามการใช้เงินทั้งเงินงบประมาณ และเงินนอกงบประมาณให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติ การประจำปี ดังนั้นโรงเรียนควรต้องเน้นเรื่องการ ประเมินผลด้านการเงินไว้ และโรงเรียนควรต้อง ให้ความสำคัญในการกำหนดกลยุทธ์ประเมินผล ด้านการเงินเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ของนักเรียนไว้เป็นลำดับต้นๆ

๓.๒ กลยุทธ์การนำแผนสู่การปฏิบัติเพื่อ การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ประกอบด้วย ๓ กลยุทธ์รอง ได้แก่ ๑) กลยุทธ์การนำแผน ด้านการจัดสรรงบประมาณและการระดมทุนไปสู่ การปฏิบัติตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ๒) กลยุทธ์ การปฏิบัติตามแผนการบริหารสื่อ เทคโนโลยี และอาคารสถานที่โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน และ ๓) กลยุทธ์การนำกิจกรรมการพัฒนาศูนย์ การเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ของนักเรียน พบว่า กลยุทธ์ที่น่าสนใจและ โรงเรียนต้องให้ความสำคัญในด้านการนำแผนสู่ การปฏิบัติคือ กลยุทธ์การนำแผนด้านการจัดสรร งบประมาณและการระดมทุนไปสู่การปฏิบัติตาม หลักเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งในประเด็นนี้โรงเรียน มีจุดอ่อนเกี่ยวกับการนำแผนด้านการจัดสรรงบ ประมาณเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ของนักเรียนมากที่สุด ในประเด็นด้านงบประมาณ การเงิน ไม่ว่าจะเป็นการประเมินผลด้าน การเงิน หรือการนำแผนสู่การปฏิบัติเป็นประเด็น ที่เป็นจุดอ่อนของโรงเรียน โรงเรียนควรมีการ

ใช้จ่ายงบประมาณให้เป็นไปตามแผนด้านการจัดสรรงบประมาณการเงินที่ได้วางแผนไว้ โดยข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้บริหาร ให้ความเห็นว่างบประมาณ หรือการเงินเพื่อการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนประถมศึกษา มีค่อนข้างจำกัด งบประมาณที่รัฐจัดสรรมีไม่เพียงพอ โรงเรียนแก้ปัญหาดังกล่าวโดยการใช้งบประมาณอย่างประหยัด และคุ้มค่า และโรงเรียนมีการดำเนินการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยการจัดสรรที่ดินของโรงเรียนดำเนินการเลี้ยงปลา เลี้ยงไก่ เลี้ยงกบ ปลูกผัก เป็นต้น เพื่อนำผลผลิตที่ได้มาเข้าใช้ในโครงการอาหารกลางวัน และผลผลิตที่เหลือนำไปขายเป็นรายได้ให้กับโรงเรียนและนักเรียน ดังนั้น โรงเรียนควรต้องให้ความสำคัญในการกำหนดกลยุทธ์การนำแผนด้านการจัดสรรงบประมาณและการระดมทุนไปสู่การปฏิบัติตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงไว้เป็นลำดับต้นๆ เช่นกัน

๓.๓ กลยุทธ์การวางแผนเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ประกอบด้วย ๒ กลยุทธ์รอง ได้แก่ ๑) กลยุทธ์การวางแผนให้นักเรียนเลือกบริโภคสื่อ และเทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และ ๒) กลยุทธ์การวางแผนด้านงบประมาณ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน พบว่า กลยุทธ์ที่น่าสนใจและโรงเรียนต้องให้ความสำคัญในด้านการวางแผนคือ กลยุทธ์การวางแผนให้นักเรียนเลือกบริโภคสื่อ และเทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ซึ่งในประเด็นนี้โรงเรียนมีจุดอ่อน เนื่องจากการขาดการวางแผนเกี่ยวกับการดูแลสื่อ ป้ายโฆษณาที่ไม่พึงประสงค์ รอบๆ โรงเรียน การขาดการวางแผนในการนำสื่อ เทคโนโลยีและนวัตกรรมจากภายนอกมาใช้

เพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนเป็นต้น และข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ตอบในทุกกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ซึ่งประกอบด้วยผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน หรือครูผู้ทำหน้าที่รับผิดชอบงานกิจการนักเรียน ครูประจำชั้น และประธานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ต่างให้ข้อมูลที่น่าสนใจว่า สื่อต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นสื่อจากหนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ หรือสื่อจากอินเทอร์เน็ต มีผลต่อการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน เพราะนักเรียนจะเลียนแบบพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์จากทางโทรทัศน์ จากคลิปวิดีโอซึ่งนักเรียนสามารถเปิดดูได้ทั้งจากในโรงเรียนและที่บ้าน ดังนั้น ทั้งทางโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนควรมีการวางแผนร่วมกันในการแก้ปัญหาดังกล่าว ซึ่งในประเด็นเรื่องการให้ความร่วมมือกันระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์นี้ Thomas Lickona (1992) ได้เสนอไว้ว่าควรส่งเสริมให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมร่วมกับโรงเรียน โดยการส่งเสริมให้ผู้ปกครองและชุมชนได้กวดขันดูแลความประพฤติของนักเรียน และส่งเสริมให้มีเครือข่ายต่างๆ เช่น เครือข่ายผู้ปกครอง เครือข่ายครูเพื่อเป็นการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์โดยมีโรงเรียนเป็นศูนย์กลางของชุมชนในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดังนั้น ในการวางแผนดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนควรต้องเน้นเรื่องการวางแผนด้านวัสดุ อุปกรณ์ และกายภาพ และโรงเรียนควรต้องให้ความสำคัญในการกำหนดกลยุทธ์ประเมินผลด้านการเงินเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนด้วยเช่นกัน

ข้อเสนอแนะ

๑. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

๑.๑ จากผลการวิจัยพบว่า การประเมินผลด้านวัสดุอุปกรณ์ และกายภาพมีลำดับความสำคัญจำเป็นในระดับสูง ดังนั้นโรงเรียนควรส่งเสริมให้มีการประเมินผลด้านวัสดุอุปกรณ์ และกายภาพเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนประถมศึกษา โดยผู้บริหารควรสนับสนุนให้ครูประเมินผลสื่อการเรียนการสอน อาคารสถานที่ให้เอื้อต่อการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์

๑.๒ จากผลการวิจัยพบว่า การประเมินผลด้านการเงินมีลำดับความสำคัญจำเป็นในระดับสูง ดังนั้นโรงเรียนควรส่งเสริมให้มีการประเมินผลด้านการเงินโดย ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องช่องประเมินผลด้านการเงินอย่างสม่ำเสมอ และผู้บริหารต้องติดตาม ตรวจสอบอย่างใกล้ชิด

๑.๓ จากผลการวิจัยพบว่า การวางแผนด้านการบริหาร และการวางแผนด้านบุคลากรเป็นจุดแข็งของโรงเรียน ดังนั้นเพื่อให้การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนประสบผลสำเร็จโรงเรียนควรรักษาจุดแข็งในประเด็นดังกล่าวไว้ พร้อมพัฒนาจุดอ่อนอย่างต่อเนื่อง

๑.๔ จากผลการวิจัย พบว่า บ้าน ชุมชน วัด

และโรงเรียนมีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดังนั้นผู้บริหารควรส่งเสริมให้ผู้ปกครอง ชุมชน วัด เข้ามามีส่วนในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนประถมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมากยิ่งขึ้น

๑.๕ จากผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ต้องประกอบด้วยองค์ประกอบด้วย ๓ ส่วน ได้แก่ ความรอบรู้ด้านศีลธรรม (Moral Knowing) สำนักทางจริยธรรม (Moral Feeling) และการปฏิบัติทางศีลธรรม (Moral Action) ดังนั้นผู้บริหารควรปลูกฝังคุณธรรมให้กับนักเรียนทุกระดับการศึกษา

๒. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

๒.๑ ควรมีการวิจัยสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในโรงเรียนที่เปิดทำการสอนในระดับอื่นๆ ด้วย

๒.๒ ควรทำการวิจัยเปรียบเทียบสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในโรงเรียนสังกัดเอกชน

๒.๓ ควรทำการวิจัยในโรงเรียนที่มีบริบทต่างกัน เช่น โรงเรียนในเมือง และโรงเรียนที่อยู่นอกเมืองตามขนาดโรงเรียนเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ เป็นต้น

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

งประมาณ, สำนัก. (๒๕๕๕). *ระเบียบว่าด้วยการบริหารงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๔๘*. สืบค้นวันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๕๕, จาก http://www.bb.go.th/Support/bud_law/bud_ad/bud_ad48/bud_ad48.pdf.

ธงชัย ล้นดิวงษ์. (๒๕๕๓). *การบริหารเชิงกลยุทธ์*. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.

ธนวัฒน์ สุวรรณจรัส. (๒๕๔๘). *การวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณธรรมในนิสิตนักศึกษาไทยระดับปริญญาบัณฑิต*. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

น้อมพร เสน่ห์ธรรมศิริ. (๒๕๕๑). *ผลของการจัดประสบการณ์ส่งเสริมพฤติกรรมการณ์มีวินัยอย่าง ต่อเนื่อง โดยความร่วมมือระหว่างครูและผู้ปกครองที่มีต่อความรับผิดชอบของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ ๑*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต, สาขาวิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พรรัตนถน เพชรวิวรรธน์. (๒๕๔๕). *การศึกษาการปลูกฝังคุณธรรมให้แก่นักเรียนประถมศึกษาใน กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต, สาขาวิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พิชัย ไชยสงคราม. (๒๕๕๐). *หลักการบริหารการศึกษา*. เอกสารคำสอน รายวิชา หลักการบริหารการศึกษา. โครงการตำราวิชาการเฉลิมพระเกียรติ วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.

ภัสรา อรุณมีศรี. (๒๕๓๓). *การพัฒนาแบบวัดความรับผิดชอบสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต, สาขาวิชาการวัดและประเมินผลทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภารดี อนันต์นาวิ. (๒๕๕๒). *หลักการ แนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา*. ชลบุรี: มนต์รี.

ภาวิณี โสธายะเพชร. (๒๕๔๙). *การศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมคุณธรรมเกี่ยวกับความมีระเบียบวินัยและความรับผิดชอบต่อให้กับนักเรียนประถมศึกษา โรงเรียนในเครือเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร เขต ๑*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต, สาขาวิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภูมิพลอดุลยเดช, พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหา. (๒๕๔๓). *คำพ่อสอน ประมวลพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์กรุงเทพ.

มยุรี เศวตน้อย. (๒๕๔๑). *คุณลักษณะของครูที่ดีตามแนวคิดของนักเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- ยูวรี พลพันธ์. (๒๕๕๑). การวิเคราะห์สภาพและแนวทางในการส่งเสริมความรับผิดชอบของนักเรียน: กรณีศึกษาโรงเรียนอาชีวศึกษาที่มีการปฏิบัติที่ดี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาวิจัย การศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิชาการและมาตรฐานการศึกษา, สำนัก. (๒๕๕๑). แนวทางการพัฒนา การวัดและประเมินคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. (๒๕๕๖). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับปรับปรุงที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๕. กรุงเทพมหานคร: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- สถิติแห่งชาติ, สำนักงาน. (๒๕๕๔). รายงานการสำรวจข้อมูลอาชญากรรม. สืบค้นวันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๕๔, จาก [http:// www. statcms.nso.go.th/nsocms](http://www.statcms.nso.go.th/nsocms).
- สามัญศึกษา, กรม. (๒๕๓๕). คู่มือการพัฒนาการเรียนการสอนตามหลักสูตร. กรุงเทพมหานคร: มิตรภาพ การพิมพ์และสตีวดีโอ.
- เสนาะ ดิยาวี. (๒๕๔๔). หลักการบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุจิตรา โปร่งแสง. (๒๕๕๕). การศึกษาการดำเนินงานการใช้หลักสูตรตามแนวโครงการบูรณาการคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในการสอนอาชีวศึกษาของสถานศึกษานำร่อง กรมอาชีวศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาเทคนิคการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภารัตน์ ม่วงศิริ. (๒๕๕๗). การศึกษาภาพลักษณ์ที่เป็นจริงและพึงประสงค์ของโรงเรียนอนุบาล สังกัด สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน เขตกรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็น ของผู้บริหารและผู้ปกครอง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรธานี ปาจารย์. (๒๕๕๒). การวิจัยและพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการปลูกฝัง คุณธรรมจริยธรรมให้กับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ ๑: การประยุกต์ใช้กระบวนการแผนที่ผลลัพธ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อนันต์ เกตุวงศ์. (๒๕๔๓). หลักและเทคนิคการวางแผน. พิมพ์ครั้งที่ ๕. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์.

ภาษาอังกฤษ

Adalbjarnardottir,S. and Selman,R. (1997). I fell I have received a new vision: An Analysis of Teacher's Professional Development as they work with student on Interpersonal issues. *Teaching and Teacher Education*. 13(4), 409 – 428.

- Lewis, James Jr. (1983). *Long-range and short-range planning for educational administrators*. USA: Allyn and Bacon, Inc.
- Lickona, Thomas. (1992). *Education for character: how our schools can teach respect and responsibility*. New York: Bantam Book.
- Sockett. (1996). Can Virtue be Taught?. *The Educational Forum*, 60, 124–129.

ผู้เขียน

ดร. สุรดา ไชยสงคราม ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเขากระปุก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาเพชรบุรี เขต ๒

อาจารย์ ดร. ปิยพงษ์ สุเมตติกุล อาจารย์ประจำสาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชานโยบาย
การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศาสตราจารย์ ดร. พงษ์ ศิริบรรณพิทักษ์ อาจารย์ประจำสาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชานโยบาย
การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หมายเหตุ: งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนวิทยานิพนธ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย